

גדולי הדורות על משמר מנהג אשכנז

[מבוא הספר 'שורשי מנהג אשכנז']

**מאת
בנימין שלמה המבורגר**

מהדורה שנייה מורחבת

**מכון מורשת אשכנז
בנין ברק תשנ"ד**

**כל הזכויות שמורות © 1994
אין להעתיק או להפיץ חיבור זה, או קטעים ממנו,
בשום בצורה ובשום אמצעי, אלקטרוני או מכני,
לרבות צילום או הקלטה, ללא אישור בכתב מהמו"ל.**

**מכון מורשת אשכנז
ת. ד. 87 בני ברק**

Printed in Israel

תוכן העניינים

3	פתח דבר . . . . .
13	קדמותו וחשיבותו של 'מנהג אשכנז'
19	מול מנהגי צרפת . . . . .
24	מול מנהגי ספרד . . . . .
28	שיטות הרא"ש . . . . .
35	שיטות מהרש"ס . . . . .
38	מול קבלה ספרדית באירופה המערבית . . . . .
45	מנהגי ספרדים אצל חסידים . . . . .
50	מאמצאים למניעת ביטול נוסח אשכנז . . . . .
54	הסתיגיות חסידית מנטישת נוסח אשכנז . . . . .
60	התנגדות הפסוקים לעזיבת נוסח אשכנז . . . . .
68	מול מנהגי פולין ובנותיה . . . . .
73	מול מנהגי הרמ"א . . . . .
77	בואם של יהודי פולין . . . . .
82	רבנים מפולין . . . . .
85	חזנים מפולין . . . . .
90	מגידים מפולין . . . . .
95	מלמדים מפולין . . . . .
98	מנהgi אשכנז בזרות התאוחרים . . . . .
100	דבקות חם במנtag אשכנז הקדמון . . . . .
103	אחרות מפני שינוי מנהגים . . . . .
105	אחרת לרבניים . . . . .
108	פולמוס 'אקדמיות מלון' . . . . .
113	דבקותם ה坚定 של יושבי הרים . . . . .
116	מנהג בורות ומנtag חדש . . . . .
117	כגד המלgalים . . . . .
120	זה א-לי ואנווח . . . . .